

ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ ਜੇ.

ਰਿਸ਼ੀ ਗੋਪਾਲ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2015 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 16750

ਫਰਵਰੀ 25, 2019

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟਸ 12, 226—ਪੰਜਾਬ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1961— ਐੱਸ. 54, 55 ਅਤੇ 56—ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਿੱਟ-ਸੰਚਾਲਨਯੋਗ ਨਹੀਂ—ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ— ਸੰਚਾਲਨਯੋਗ ਨਹੀਂ—ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ/ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ- ਰਾਜ ਜਾਂ ਕਲਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ। 12.

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ , ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਜੋ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ/ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ਪਰਾ 10)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ , ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਸ ਰਾਹਤ ਲਈ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3- ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3- ਬੈਂਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3- ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 14)

ਬੀਡੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ।

ਮੋਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਐਡੀ. ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ।

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਸੱਗੂ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਅਤੇ 4 ਲਈ।

ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ, ਜੇ. (ਓਰਲ)

(1) ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, 25.03.2015 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-6) ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3-ਬੈਂਕ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1961 (ਵਿੱਚ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧ '1961 ਦਾ ਐਕਟ') ਅਤੇ ਸਾਲ 1963 ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ।

(3) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 27.02.1987 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3-ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕ-ਕਮ-ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3-ਬੈਂਕ ਨੇ ਇੱਕ ਮੈਸਰਜ਼ ਆਰ.ਐਸ. ਰੰਧਾਵਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 55/56 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਜਲੰਧਰ ਨੇ 17.10.2012 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-1) ਕਿ ਬੈਂਕ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। 12,26,330/- 14% ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਉਕਤ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 16.08.2013 ਦੀ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾ ਪੀ-2) ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਮੈਸਰਜ਼ ਆਰ.ਐਸ.ਰੰਧਾਵਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਵਿਰੁੱਧ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55/56 ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ। ਉਕਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ 09.10.2013 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾ P-3)। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3-ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਡਿੰਗ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(4) ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 30.11.2014 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਾਭ ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 'ਤੇ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 31.12.2013 ਨੂੰ 13 ਲੱਖ।

(5) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੱਟ ਰਕਮ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ-

ਸਰਚਾਰਜ ਦੀ ਕਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਉੱਪਰੰਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3-ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

(6) ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3-ਬੈਂਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“1. ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਡ, ਜਲੰਧਰ (ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਐਕਟ, 1961 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਹੈ। . ਬੈਂਕ ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਖਾਸਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਯੋਗ ਹੈ।

2. ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ/ਸੋਧ ਦਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਉਹ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ।

(7) ਮੈਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

(8) ਪਹਿਲੀ ਰੁਕਾਵਟ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨਹੀਂ। 3. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। , ਹੁਣ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਰਿੱਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 3-ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(9) ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿੱਟ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਢੁਕਵਾਂ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਲਾਭ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(10) ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਜੋ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ/ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 08.10.2003 ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5466 ਆਫ 2002 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ **ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਕਿਸਾਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਚੀਨੀ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਯੂ. ਪੀ.** ਬਨਾਮ **ਸਤਰੂਘਨ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ**, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਕਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਪੈਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"8. ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਜਾਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੈਸਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਚਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਥਾਂ/ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਿੱਲ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿੱਲ ਵਿੱਚ 50% ਸ਼ੇਅਰ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਗੰਨਾ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਕੋਲ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਹ

(*Harsimran Singh Sethi, I*)

ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿੱਲ ਵਿੱਚ 50% ਸ਼ੇਅਰ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿੱਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਟਰੈਵਰ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿਰਫ 50% ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿੱਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿੱਲ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਮਿੱਲ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿੱਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਜ਼ਾ ਐਡਵਾਂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਮਿੱਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿੱਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਿੱਲ ਖੰਡ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਲ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਗੰਨਾ ਉਤਪਾਦਕਾਂ, ਹੋਰ ਸਭਾਵਾਂ, ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਦਿ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ 52 ਦੇ ਤਹਿਤ, 15 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਮੈਂਬਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ, 3 ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ 2 ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 5 ਮੈਂਬਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਸਿਰਫ 1/3 ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ 2/3 ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੈ। ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਮਿੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੀ ਨੀਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਮਿੱਲ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਖਰ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੇਅਰਮੈਨ-ਕਮ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਕੱਤਰ, ਖੰਡ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਗੰਨਾ ਵਿਭਾਗ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ 22 ਨਵੰਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਪੱਤਰ ^{ਸਿਰਫ} ਇੱਕ ਸਲਾਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿੱਲ ਦੀ ਵਿਗੜਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਤੋਂ, ਜੋ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਮਿੱਲ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਕੰਟਰੋਲ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਮਿੱਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਕੋਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੀਵਿਯਾਨ ਦੇ

ਆਰਟੀਕਲ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। "

(11) ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਵੀ 20.07.2006 ਨੂੰ ਸੀ.ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 10806 ਆਫ 2006 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤਰਨਤਾਰਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿੱਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਪੈਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿੱਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਹੈ, ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, **ਕਿਸਾਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਚੀਨੀ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਯੂ. ਪੀ.** ਬਨਾਮ **ਸਤਰੂਘਨ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ**, (2003) 8 ਐਸਸੀਸੀ 639 ਵਿੱਚ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਚਾਲਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਸੀ। ਯੂਪੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1961 ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਦੇ ਸਰਪਲੱਸ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਦੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ 50% ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋ-ਤਿਹਾਈ ਗਿਣਤੀ ਗੈਰ- ਸਰਕਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਗਰ ਮਿੱਲ ਦੀ ਵਿਗੜਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਸਰਪਲੱਸ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੜਾਅਵਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੁਗਰ ਮਿੱਲ ਰਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਿੱਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਸੀ

ਇੱਕ ਸ਼ੁਗਰ ਮਿੱਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮਿੱਲ ਖੰਡ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

(*Harsimran Singh Sethi, I*)
 ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੱਥ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ **ਐਸ.ਐਸ. ਰਾਣਾ** ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵਿਚ ; **ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ**, ਜੇ.ਟੀ. 2006 (5) SC 186 ਕਾਂਗੜਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖੇਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੈਂਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ; **ਗਾਇਤਰੀ ਡੇ** ਬਨਾਮ **ਮੌਜੂਮੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜੇ.ਟੀ. 2004 (5) SC 554** ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਡਿਸਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ। ਉਸਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਝੂਠੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਨਵਰੀ 2006 ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਲਿਕਵੀਡੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮਿੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਰਾਜ', ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ,
 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

(12) 2016 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 4662 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੁਬਾਰਾ ਉਹੀ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ. ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੋਰਿੰਡਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਲਿਮ. ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ

ਕੀਤਾ:-

“ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸ੍ਰੀ ਬੋਪਾਰਾਏ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਹਸੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। **ਖਾਲਿਦ ਮੁਜੀਬ ਸਹਿਰਾਵਰਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ**, (1981) 1 SCC 722; **ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਭੂਮੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ. ਚੰਦਰ ਭਾਨ ਦੂਬੇ ਅਤੇ ਹੋਰ**, (1999) 1 SCC 741; **ਗਾਇਤਰੀ ਦੇ ਬਨਾਮ ਮੌਜੂਮੀ ਕੋ- ਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸਿੰਗ ਲਿਮਿਟਡ ਅਤੇ ਹੋਰ**, ਜੇਟੀ 20047 (5) ਐਸਸੀ 554 ਅਤੇ **ਐਸਐਸ ਰਾਣਾ ਬਨਾਮ. ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ**, ਜੇ.ਟੀ. 2008 (5) SC 186 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 2006 ਦੇ CWP ਨੰ. 255 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ' **ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਪਵਿਤਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ** ਨੇ 07.07.2010 ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਿੱਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਅਤੇ 226 ਦੁਆਰਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ" ਜਾਂ "ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ" ਜਾਂ "ਸਾਜ਼ਾਂ" ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਅਤੇ 226 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਚਾਰ।

ਅਜੇ ਹਸੀਆ ਦਾ ਕੇਸ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਜਿਸ ਦਾ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਉੱਚਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਵਿਤਕਰੇ ਜਾਂ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੌਖਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਮਿਸ ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਚੀਅਨ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ**, AIR 1998 P&H 1 ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ

ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ: "ਕੀ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ?" ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਡੀਕਲ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਰਿੱਟ

(*Harsimran Singh Sethi, I*)
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਭ-ਸਾਭ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਖੁਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਕਤ ਕੇਸ ਸ੍ਰੀ ਬੋਪਾਰਾਏ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗਾਇਤਰੀ ਡੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਲੈਟਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ: ਕੀ ਫਲੈਟ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਬਾਦਲੇਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਵਿਰਾਸਤੀ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਹਾਊਸ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਿੱਟ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ। ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਹਾਊਸਿੰਗ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫਲੈਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਾਰਸ ਮੌਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤਕ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਉਕਤ ਫਲੈਟ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1983 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 80 (ਸੀ) ਅਤੇ 87 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰਿੱਟ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਯੋਗ ਸੀ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹਾਂ। ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਰੰਟਿੰਗ ਉਪਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਤੱਤ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿੱਟ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਸੀ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਦੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦੀ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਟੈਸਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਸੀ।

ਚੰਦਰ ਭਾਨ ਦੂਬੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸੀ

ਬੈਂਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਸਰਟੀਓਰੀ ਅਤੇ ਮੈਡਮਸ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਧਾਰਾ 226 ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਾੜਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਡੋਮੇਨ ਦੇ ਤੱਤ। ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ, ਪਰ

ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਲਾਗੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਅਗਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ **ਐਸ ਐਸ ਰਾਣਾ ਕੇਸ** ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਂਗੜਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰੀ (ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਨਿਯਮ, 1980 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1968 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਚਲਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਸੀਵਿਯਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ 'ਰਾਜ' ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਸੇਵਾ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿੱਟ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਰਿੱਟ ਸੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ 'ਸਟੇਟ' ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਰਿੱਟ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਿਵਾਏ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ, ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਰਾਜ ਅੱਗੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਜ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਪਵਿਤਰ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੂਗਰਫੈਕਟ) ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸਵੈ-ਇੱਛੁਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਪਰ

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੂਗਰਫੈਕਟ ਰਿੱਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਹੁਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਾਰਨ ਟਾਈਟਲ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, **ਕਿਸਾਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਚੀਨੀ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਯੂ.ਪੀ.** ਬਨਾਮ. **ਸਤਰੁਪਨ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ**, (2003) 8 ਐਸਸੀਸੀ 639. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਿੱਲ ਖੰਡ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ

(*Hansimran Singh Sethi, J.*)

ਦੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਿੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ **ਆਨੰਦੀ ਮੁਕਤਾ ਸਦਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਾ ਜੀਵਨਦਾਸਵਾਮੀ ਸੁਵਰਨਾ ਜਯਾ** ਬਨਾਮ. **ਵੀਆਰ ਰੁਦਾਨੀ ਐਂਡ ਓਰਐਸ**, ਏਆਈਆਰ 1989 ਐਸਸੀ 1607 ਆਇ।

ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ 2012 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 14426 ਵਿੱਚ '**ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ. 10.09.2012 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ**', ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਕੇਸ ਗਰੁੱਪ-ਡੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 10.09.2012 ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ. ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਿੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ **ਕਿਸਾਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਚੀਨੀ ਮਿੱਲਜ਼** ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਮਿੱਲਾਂ ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਕਰਤਵਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਤੀ, ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਦੇਖੋ **ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਕੈਮੀਕਲ ਬਾਇਓਲੋਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ** (2002) 5 SCC 111. ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜੇਕਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਅਦਾਲਤ **VR ਰੁਦਾਨੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਜਾਂ **ਜੀ ਟੈਲੀਫਿਲਮਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹੋਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ** (2005) 4 SCC 649.

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਯੋਗ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(13) ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, 13.08.2010 ਨੂੰ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 6776 ਆਫ 1999, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੈਂਕ ਇੱਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿੱਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਪੈਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਡ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ **ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਕਿਸਾਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਚੀਨੀ ਮਿੱਲਜ਼, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਯੂਪੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ **ਐਸ.ਐਸ.ਰਾਣਾ** (ਸੁਪਰਾ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿਰਫ 0.78% ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਫ 0.36% ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਐਸ.ਐਸ. ਰਾਣਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੈਰਾ-10 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ:-

"10. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਡੂੰਘੇ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ, ਕਈ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ: (1) ਸੋਸਾਇਟੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ? (2) ਕੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦੀ ਹੈ? : (3) ਕੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ? (4) ਕੀ ਇਸਨੂੰ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

(*Harsimran Singh Sethi, J.*)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਚ ਨੇ ਐਸ.ਐਸ. ਰਾਣਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਚ/ਜਵਾਬਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਯੂਪੀ ਸਟੇਟ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਡ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਸ.ਐਸ. ਰਾਣਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੈਰਾ-16 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਟ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਚਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸਥਿਤੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਰੱਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2/ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਰਿੱਟ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ/ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(14) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਸ ਰਾਹਤ ਲਈ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3-ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3-ਬੈਂਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3-ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ।

(15) ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3-ਬੈਂਕ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(16) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਲਬਧ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(17) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 2015 ਤੋਂ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਅਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 2015 ਤੋਂ ਉਪਾਅ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ਸੁਬਰਿਤ ਕੌਰ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ